

Tłumacz przysięgły w notariacie

Wiktor Karpowicz

notariusz w Warszawie

tłumacz przysięgły języka angielskiego (TP/59/24)

Kazus

Czy notariusz znający języki: polski i francuski - jako języki ojczyste, wykonujący także zawód tłumacza, uprawniony jest dokonywać tłumaczeń ustnych własnych aktów notarialnych, jeśli nie jest wpisany na listę tłumaczy przysięgłych Ministra Sprawiedliwości?

Kazus

Do aktu notarialnego z udziałem obywatela Indii przywołany został przez jego osobę bliską tłumacz przysięgły języka angielskiego.

Notariusz nie zna języka angielskiego.

Czy tłumacz zobowiązany jest upewnić się, że strona aktu notarialnego faktycznie zna język angielski?

Czy tłumacz zobowiązany jest upewnić się, że treść czynności jest stronie dokładnie znana i zrozumiała?

Kazus

Do aktu notarialnego „umowa majątkowa małżeńska” z udziałem obywatela Indii i obywatelki Polski przywołany został przez małżonkę tłumacz przysięgły języka angielskiego.

Notariusz nie zna języka angielskiego.

Po przywitaniu się ze stronami i notariuszem tłumacz przetłumaczył ustnie akt na język angielski; strony – zapytane o to - pytań ani uwag co do treści nie zgłosiły.

Przed złożeniem podpisów pod aktem okazało się jednak, że ww. obywatel Indii język angielski zna jedynie w stopniu podstawowym.

Jak tłumacz ma się zachować?

Zakres obowiązków notariusza?

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 80

§ 2. Przy dokonywaniu czynności notarialnych notariusz jest obowiązany czuwać nad należytym zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz innych osób, dla których czynność ta może powodować skutki prawne.

§ 3. Notariusz jest obowiązany udzielać stronom niezbędnych wyjaśnień dotyczących dokonywanej czynności notarialnej.

Zakres obowiązków notariusza?

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 86

Notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnej, jeżeli poweźmie wątpliwość, czy strona czynności notarialnej ma zdolność do czynności prawnych.

Gdy strona nie zna polskiego...

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 87

§ 1. Jeżeli osoba biorąca udział w czynnościach:

1) nie zna języka polskiego i *do czynności nie jest dołączony przekład na inny znany tej osobie język*, notariusz powinien przetłumaczyć akt lub inny dokument osobiście albo przy pomocy tłumacza; przepis art. 2 § 3 stosuje się;

Art. 2 § 3...

§ 3. Czynności notarialnych dokonuje się w języku polskim. Na żądanie strony notariusz może dokonać dodatkowo tej czynności w języku obcym, wykorzystując własną znajomość języka obcego wykazaną w sposób określony dla tłumaczy przysięgłych lub korzystając z pomocy tłumacza przysięgłego.

Rozwiązanie

Brak jednoznacznej ustawowej delimitacji między notariuszem a tłumaczem obowiązku weryfikacji wystarczającej znajomości języka obcego

Poziom znajomości języka klienta sprawdzić przed wizytą w kancelarii telefonicznie, celem uniknięcia nieporozumień związanych z wynagrodzeniem za czynności, które nie doszły do skutku

Kazus

Czy tłumacz przysięgły może działać w tym charakterze tłumacząc ustnie akt notarialny, którego stroną jest on sam lub osoba bliska?

Inhabilis / suspectus

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 87

§ 3. Nie może być świadkiem czynności notarialnej osoba będąca z zawierającymi czynność lub z osobami, na których rzecz czynność jest dokonywana, w takim stosunku, który nie pozwala notariuszowi w jej imieniu ani na jej rzecz dokonać czynności. -> a art. 84:

§ 1. Notariuszowi nie wolno dokonywać czynności notarialnych, które dotyczą:

- 1) **samego** notariusza;
- 2) jego **małżonka**;
- 3) **krewnych lub powinowatych** notariusza **w linii prostej** bez ograniczenia stopnia, a **w linii bocznej krewnych i powinowatych do trzeciego stopnia włącznie**;
- 4) osób związanych z notariuszem z tytułu **przysposobienia, opieki, kurateli lub będących w bliskim z nim stosunku**.

(...)

§ 3. Ograniczenia wymienione w § 1 i 2 **trwają także po ustaniu małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli**.

Kazus

Tłumacz przysięgły zwrócił się do notariusza z prośbą o przesłanie e-mailem projektu aktu notarialnego obejmującego umowę deweloperską (42 strony), który ma zostać przetłumaczony ustnie w kancelarii notarialnej w dniu jutrzejszym.

Czy notariusz uprawniony jest bądź zobowiązany uczynić prośbie zadość?

Tajemnica notarialna

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 18

§ 1. Notariusz jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności notarialne. *(= także planowane czynności oraz czynności, które nie doszły do skutku!)*

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po odwołaniu notariusza.

Rozwiązanie

- > Zasygnalizować notariuszowi chęć zapoznania się z projektem (nie ma utartej praktyki wysyłania nieopłaconych projektów wcześniej nawet stronom)**
- > Poprosić następnie notariusza, aby projekt przesłany został klientowi, a klienta - o przesłanie go dalej tłumaczowi**

Kazus

Znajomy cudzoziemiec-klient poprosił tłumacza przysięgłego o tłumaczenie ustne aktu notarialnego dotyczącego zakupu mieszkania (tj. umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego), który najpewniej ostatecznie nie zostanie podpisany.

O czym warto ostrzec klienta w związku z wizytą w kancelarii?

Warto uprzedzić klienta przed wizytą - najczęstsze nieporozumienia przy czynnościach

- Wszystkie okazywane notariuszowi dokumenty -> w oryginałach
- W razie nie dojścia czynności do skutku -> za projekt i tak należy się notariuszowi wynagrodzenie
- Zastrzeżony numer PESEL -> ryzyko uzasadnionej odmowy dokonania czynności
- Zwyczajowo koszty aktu w PL ponosi kupujący/najemca
- Wynagrodzenia tłumacza przysięgłego nie ponosi notariusz
CHYBA ŻE -> WYRAŹNIE USTALONO Z NOTARIUSZEM ODMIENNIE

Kazus

Jakich dokumentów w celu stwierdzenia tożsamości i uprawnień ma prawo zażądać od tłumacza przysięgłego notariusz?

Sposoby stwierdzania tożsamości

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 85

§ 1. Przy dokonywaniu czynności notarialnej notariusz jest obowiązany **stwierdzić tożsamość** osób biorących udział w czynności.

§ 2. Stwierdzenie powinno nastąpić na podstawie prawem przewidzianych dokumentów, a w braku takich dokumentów – w sposób wyłączający wszelką wątpliwość co do określenia tożsamości osoby biorącej udział w czynności notarialnej.

Zestaw pewny

- Dowód osobisty/paszport/karta pobytu -> **Tożsamość**
- Zaświadczenie MS potwierdzające wpis na listę tłumacza przysięgłego -> **Uprawnienia**

Do uprzedniej akceptacji przez notariusza
celem uniknięcia nieporozumień

- Prawo jazdy/mDowód/... -> **Tożsamość**
- Weryfikacja uprawnień na liście tłumaczy przysięgłych na stronie internetowej MS/odpis zaświadczenia MS -> **Uprawnienia**

Zastrzeżenie PESEL

Czy notariusz ma prawo odmówić dokonania czynności z powodu zastrzeżenia numeru PESEL przez osobę działającą wyłącznie w charakterze tłumacza przysięgłego?

Zastrzeżenie PESEL

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 85a

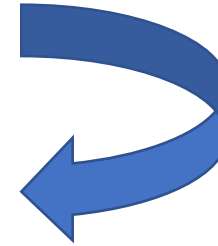
§ 2. Notariusz przed dokonaniem czynności notarialnej innej niż wskazana w § 1 (*=obróć nieruchomości i pełnomocnictwa z tego zakresu*), może zweryfikować (...) czy numer PESEL jest zastrzeżony, i odmówić dokonania tej czynności, jeżeli numer PESEL co najmniej jednej z osób biorących udział w tej czynności jest zastrzeżony w rejestrze zastrzeżeń numerów PESEL.

Odmowa dokonania czynności z powodu zastrzeżonego numeru PESEL

Obligatoryjna

(zastrzegła strona/mocodawca
-> obrót nieruchomościami i
pełnomocnictwa)

Dyskrecjonalna

(wszelkie inne przypadki zastrzeżeń)

Celem uniknięcia nieporozumień

- **Cofnąć zastrzeżenie numeru PESEL**

albo

- **Ustalić z notariuszem wcześniej czy zastrzeżony PESEL tłumacza to przeszkoda**

Czy podlegają ujawnieniu w akcie notarialnym następujące dane tłumacza przysięgłego:

- Imiona rodziców?
- Adres zamieszkania?
- Numer dowodu osobistego?
- Numer PESEL?

Zakres danych osobowych w akcie

Ustawa – Prawo o notariacie, art. 92

§ 1. Akt notarialny powinien zawierać:

(...)

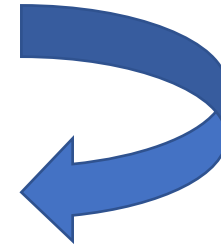
4) **imiona, nazwiska, imiona rodziców i miejsce zamieszkania osób fizycznych**, nazwę i siedzibę osób prawnych lub innych podmiotów **biorących udział w akcie**, *imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania osób działających w imieniu osób prawnych, ich przedstawicieli lub pełnomocników, a także innych osób obecnych przy sporządzaniu aktu;*

Stawający – osoby fizyczne

OSOBY BIORĄCE UDZIAŁ W AKCIE

Strony
Tłumacze przysięgli
Biegli sądowi języka migowego

INNE OSOBY OBECNE PRZY SPORZĄDZANIU AKTU

Pełnomocnicy
Inni przedstawiciele stron
Osoby zaufane
Postronne osoby obecne

Czy podlegają ujawnieniu w akcie notarialnym następujące dane tłumacza przysięgłego:

- Imiona rodziców? -> USTAWOWO **TAK**
- Adres zamieszkania? -> USTAWOWO **(PER KC) MIEJSCEM**
ZAMIESZKANIA JEST TYLKO MIEJSCOWOŚĆ
-> **ALE** przyjęty na podstawie Rozporządzenia MS wzór Repertorium A przewiduje konieczność wpisania także „adresu”
- Numer dowodu osobistego? -> jako informacja o „**sposobie stwierdzenia tożsamości**” (wymóg przewidziany art. 85 §3 Pr. Not.)
- Numer PESEL? -> Stanowisko MS przekazane do KRN -> **Nie powinien**

Dane tłumacza – w komparycji czy na końcu aktu?

Prawo nie rozstrzyga powyższego

Każda z opcji jest prawidłowa

Tłumaczenia ustne w praktyce notarialnej

- Aktów notarialnych (*na język obcy*)
- Dokumentów, pod którymi notariusz poświadcza podpis (*na język obcy bądź na język polski*)
- Oświadczeń o eksponowanym stanowisku politycznym (PEP)
- Pouczeń i wyjaśnień przy aktach/innych czynnościach
- Podpisów składanych w obcych alfabetych

Tłumaczenia pisemne dokumentów przedkładanych notariuszom

- Pełnomocnictwa
- Odpisy aktów stanu cywilnego
- Dokumenty rejestrowe spółek i innych osób prawnych
- Orzeczenia sądowe
- Europejskie poświadczenia spadkowe

+ APOSTILLE

Pełnomocnictwa

- **Forma akt notarialny / poświadczenie podpisu**
- ***Akty en brevet i en minute***

+ APOSTILLE

Pełnomocnictwo -> podmioty

- Mocodawca
- Pełnomocnik
- *Dalszy pełnomocnik (substytut)*

Pełnomocnictwa -> leksyka

- ~~Upoważnienie, umocowanie, plenipotencje, przekazanie praw~~ -> **PEŁNOMOCNICTWO**

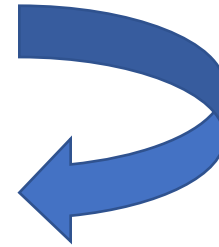
Czasowniki:

- Upoważnia, udziela pełnomocnictwa, umocowuje -> **OK**
- ~~Przekazanie pełnomocnictwa osobie trzeciej~~ -> udzielenie dalszego pełnomocnictwa

Działanie za inną osobę (reprezentacja)

Pełnomocnictwo
(*z woli mocodawcy*)

**Inne przypadki
przedstawicielstwa**

(prawo działania za inną osobę z mocy prawa, umowy spółki, *statutu etc.*)

Zakres pełnomocnictwa -> leksyka

- **Zarząd i administracja (czynności bieżące)**
- **Rozporządzanie (...) -> nabywanie, zbywanie, obciążanie**

Akty stanu cywilnego -> leksyka

- ~~Świadectwo/metryka/zaświadczenie/poświadczenie~~ ->
AKT
- Karta zgonu ≠ akt zgonu
- Odpis aktu S.C. <- ~~poświadczona kopia~~

Odpisy aktów stanu cywilnego -> niewymagane tłumaczenie gdy...

- **Wydany w trybie Rozporządzenia 2016/1191 (wydany w UE + załączony wielojęzyczny formularz)**
- **Wydany w wielojęzycznej formie (w trybie Konwencji Wiedeńskiej nr 16 z 1976 roku)**

Dokumenty rejestrowe spółek -> leksyka

- ~~Prawo podpisu~~ -> **prawo reprezentacji**
- Prokurent $\neq$ pełnomocnik
- Akt założycielski + statut a umowa spółki
- Zarząd + Rada Nadzorcza a Rada Dyrektorów/Rada Administrująca
- ~~Właściciel faktyczny/sprawujący faktyczną kontrolę~~ -> **beneficjent rzeczywisty**

Orzeczenia sądowe -> leksyka

- ~~Ostateczne, niezaskarżalne~~ -> **prawomocne**
- Wykonalne $\neq$ prawomocne
- Uznane $\neq$ wykonalne
- Nie jest prawomocne? -> Z zasady nie nada się do wykorzystania

Europejskie poświadczenie spadkowe

- ***Można samemu wygenerować pod linkiem:***

https://webgate.ec.europa.eu/e-justice/478/PL/european_certificate_of_succession

- **Można wykorzystać gotowy plik xml**
- ***Można wypełnić tabelki w doc ściągając pusty formularz pod linkiem:***

https://webgate.ec.europa.eu/e-justice/478/PL/european_certificate_of_succession

- **UWAGA NA BŁĘDNE TŁUMACZENIA OFICJALNYCH WERSJI FORMULARZA**

EPS – tłumaczenie polskie formularza zawiera kardynalny błąd

- Złe tłumaczenie Załącznika do Rozporządzenia 1329/2014

PL Załącznik 4 pole 8

*Spadkobierca ma prawo do następującego udziału **obowiązkowego** -->*

POZOSTAŁE WERSJE:

spadkobierca ma prawo do następującego udziału w spadku (spadkowego)

Europejskie poświadczenie spadkowe – pułapki

SV Załącznik 3

Obowiązkowy, jeśli w chwili śmierci zmarły miał zawartą umowę określającą ustrój majątkowy

WERSJE POZOSTAŁE:

Obowiązkowy, jeśli zmarły był objęty takim ustrojem w chwili śmierci

Apostille

(Convention de la Haye du 5 Octobre 1961)

1. Państwo

Niniejszy dokument urzędowy

2. podpisany został przez

3. działającego w charakterze

4. zaopatrzony w pieczęć / stempel

Poświadczony

5. w

6. dnia

7. przez

8. Nr

9. Pieczęć / Stempel

10. Podpis

Notariusze wydają...

- **Wypisy** (*własnych aktów*)
 - **Odpisy / poświadczone kopie**
(*innych dokumentów niż własne akty*)
 - **Wyciągi** (*dokumentów własnych i innych*)
- > poświadczenie podpisów/daty dokonywane jest na oryginale
-> poświadczenie pozostawania przy życiu jest samodzielną klauzulą

Notariusze opatrują dokumenty

- **Pieczczęcią (*okrągła z godłem państwowym*)**
- **Stemplami (*wszelkie inne odbite treści*)**

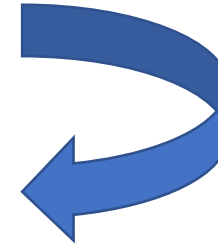
Uwierzytelnienie konieczne?

Apostille

Wydawana przez
Państwo-wystawcę
dokumentu

Legalizacja

Gdy Państwo-wystawca nie jest stroną
Konwencji o Apostille ani umowy
dwustronnej znoszącej wymóg legalizacji
-> zachodzi konieczność uwierzytelnienia
przez państwo odbiorcę

Ważniejsze kraje niebędące stroną Konwencji Haskiej o *apostille*

- Arabia Saudyjska
- ZEA
- Katar
- Kuwejt
- Liban
- Tajlandia
- Malezja
- Iran
- Pakistan
- Afganistan
- Nepal
- Nigeria
- Jordania

UMOWY DWUSTRONNE

zwalniające z wymogu legalizacji (uwierzytelniania)

- Algieria (Dz. U. 1982 nr 10 poz. 73)
- Austria (Dz. U. 1974 nr 6 poz. 33)
- Białoruś (Dz. U. 1995 nr 128 poz. 619)
- Bośnia i Hercegowina (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Bułgaria (Dz. U. 1963 nr 17 poz. 88)
- Chiny (Dz. U. 1988 nr 9 poz. 65)
- Chorwacja (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Czarnogóra (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Czechy (Dz. U. 1989 nr 39 poz. 210)
- Egipt (Dz. U. 1994 nr 34 poz. 126)
- Estonia (Dz. U. 2000 nr 5 poz. 49)
- Grecja (Dz. U. 1982 nr 4 poz. 24)
- Irak (Dz. U. 1989 nr 70 poz. 418)
- Korea Północna (Dz. U. 1987 nr 24 poz. 135)
- Kuba (Dz. U. 1984 nr 47 poz. 247)
- Libia (Dz. U. 1987 nr 13 poz. 80)
- Litwa (Dz. U. 1994 nr 35 poz. 130)
- Łotwa (Dz. U. 1995 nr 110 poz. 534)
- Macedonia Północna (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Mongolia (Dz. U. 1972 nr 36 poz. 244)
- Rosja (Dz. U. 2002 nr 83 poz. 750)
- Rumunia (Dz. U. 2002 nr 83 poz. 752)
- Serbia (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Słowacja (Dz. U. 1989 nr 39 poz. 210)
- Słowenia (Dz. U. 1963 nr 27 poz. 162)
- Syria (Dz. U. 1986 nr 37 poz. 181)
- Tunezja (Dz. U. 1987 nr 11 poz. 71)
- Turcja (Dz. U. 1992 nr 3 poz. 13)
- Ukraina (Dz. U. 1994 nr 96 poz. 465)
- Węgry (Dz. U. 1960 nr 8 poz. 54)
- Wietnam (Dz. U. 1995 nr 55 poz. 289)
- Włochy (Dz. U. 1992 nr 23 poz. 97)
- + Maroko (Dz. U. 1983 nr 14 poz. 69):
tylko dokumenty wydane lub uwierzytelnione przez sąd
- + ~~Wielka Brytania (Dz. U. 1971 nr 20 poz. 192):~~
~~*tylko dokumenty w obrocie konsularnym / między państwowym*~~

Uwierzytelnienie dokumentów wydanych przez notariuszy

- **Sąd Okręgowy -> dokonuje uwierzytelnienia (poświadczenia) pieczęci i podpisu notariusza**
- **MSZ (Referat ds. Legalizacji) -> nadaje klauzulę apostille lub legalizacyjną**
- ***Legalizacja zamiast apostille? Państwo odbiorca może wymagać dalszego uwierzytelnienia przez placówkę dyplomatyczną/konsularną***

Kazus

Czy można sporządzić dwukolumnowy akt notarialny w języku polskim i w języku obcym?

Kazus

Czy tłumacz przysięgły ma prawo uzyskania wypisu/treści/edytowalnej wersji aktu, który ustnie tłumaczył w tym charakterze i który podpisał jako osoba biorąca udział w czynności?

Tajemnica notarialna

Prawo o Notariacie...

Art. 111.

§ 1. Informacje pisemne i inne dokumenty wydaje się osobom, na których żądanie zostały dokonane czynności notarialne; jeżeli z treści stosunku prawnego to wynika, wydaje się je stronie, której czynność notarialna dotyczy.

(...)

§ 3. Informacji ustnych o dokonanych czynnościach notariusz może jedynie udzielić instytucjom i osobom, które mają prawo otrzymać wypisy dokumentów stwierdzających te czynności.

Art. 110.

§ 1. Wypisy aktu notarialnego wydaje się stronom aktu lub osobom, dla których zastrzeżono w akcie prawo otrzymania wypisu, a także ich następcom prawnym.

= co do zasady tłumaczowi nie...

w.karpowicz@notariusze.waw.pl

Wiktor Karpowicz

Notariusz w Warszawie

Dziękuję za uwagę!